

Sygn. akt: VU 2356/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Mirosława Molenda-Migdalewicz

Protokolant: Katarzyna Awsiukiewicz

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2014 r. w Legnicy

sprawy z wniosku B. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o odstąpienie od zobowiązania do zwrotu nienależnie pobranej renty

na skutek odwołania B. M.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 6 maja 2014 roku

znak (...)

oddala odwołanie

Sygn. akt VU 2356/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. decyzją z dnia 06 maja 2014 r., znak (...) stwierdził, iż wnioskodawca B. M. pobrał nienależnie rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od dnia 01 września do 31 października 2013 r. w łącznej kwocie 2531,04 zł (dwa tysiące pięćset trzydzieści jeden złotych i cztery grosze) z tytułu osiągnięcia przychodu bez względu na jego wysokość. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, iż emerytura powiększona o rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy przysługuje wyłącznie świadczeniobiorcom, którzy nie osiągnęli przychodu.

Od powyższej decyzji ZUS wnioskodawca wniósł odwołanie wnosząc o jej zmianę i podnosząc, iż w decyzji z dnia 09 września 2013 r. o przyznaniu emerytury nie został należycie pouczony o skutkach osiągnięcia przychodu co powoduje, iż świadczenia pobrane za wrzesień i październik 2013 r. nie miały charakteru nienależnego.

W odpowiedzi organu rentowego na powyższe odwołanie wniósł on o oddalenie odwołania podnosząc, iż ubezpieczony od dnia 01 lipca 2013 r. jest uprawniony do świadczeń pozostających w zbiegu, tj. do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Natomiast w miesiącach 08 września 2013 r. i 06 października 2013 r. osiągnął przychód z tytułu umowy zlecenia z Polskiego Związku (...). Powyższe powoduje, iż w tym okresie na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U.2009.167.1322 j.t.) wnioskodawcy nie przysługiwało prawo do pobierania świadczeń w zbiegu, lecz jedno świadczenie – wybrane lub wyższe. Zgodnie zatem z art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 j.t.) pobrana przez skarżącego renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od dnia 01 września do 31 października 2013 r. w łącznej kwocie 2531,04 zł. jest świadczeniem nienależnie pobranym i podlega zwrotowi. Ponadto organ rentowy podniósł, iż w decyzji z dnia 09 września 2013 r. pouczenie o skutkach osiągniętego przychodu znajdowało się zarówno w treści decyzji jak i w pouczeniu, analogiczne pouczenia znajdowały się także we wcześniejszych decyzjach waloryzacyjnych dotyczących renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. A zatem wnioskodawca na długo przed otrzymaniem decyzji z dnia 09 września 2013 r. był pouczony o skutkach osiągnięcia przychodu w przypadku jednoczesnego pobierania świadczeń w zbiegu. Ponadto skarżący po otrzymaniu wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia za wrzesień 2013 r. miał możliwość zapoznania się z treścią decyzji z dnia 09 września 2013 r. i poinformowania organu rentowego o osiągnięciu przychodu przed datą otrzymania świadczeń w zbiegu za wrzesień.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. M., urodził się w dniu (...). Decyzją z dnia 25 lipca 1994 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy rentę z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 29 lipca 1994 r.. W decyzji w pkt III i V pouczenia znajdowała się informacja dotycząca okoliczności powodujących zawieszenie prawa do emerytury lub renty bądź ich zmniejszenie oraz o obowiązku poinformowania ZUS o podjęciu zatrudnienia, służby lub innej pracy zarobkowej i wysokości osiągniętego dochodu.

Dowód: t. III akt ZUS - decyzja ZUS z dnia 25 lipca 1994 r., k. 18.

Decyzją z dnia 09 września 2013 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L., po rozpatrzeniu wniosku z dnia 11 lipca 2013 r. przyznał wnioskodawcy emeryturę od 01 lipca 2013 r. W treści decyzji znalazła się informacja, iż emerytura wypłacana będzie w zbiegu z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy w proporcji 100 % emerytury i 50 % renty. Ponadto ZUS poinformował, iż emerytura powiększona o połowę renty przysługuje wyłącznie świadczeniobiorcom, którzy nie osiągnęli przychodu- bez względu na jego wysokość. W pouczeniu decyzji w pkt. VI.3 znajdowała się informacja, iż w przypadku osiągnięcia przychodu wymienionego w cz. VII (bez względu na jego wysokość) przysługuje jedno wybrane świadczenie.

Dowód: t. IV akt ZUS – decyzja ZUS z dnia 09 września 2013 r., k.26.

Decyzją z dnia 06 maja 2014 r., znak (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, iż wnioskodawca B. M. pobrał nienależnie rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od dnia 01 września do 31 października 2013 r. w łącznej kwocie 2531,04 zł (dwa tysiące pięćset trzydzieści jeden złotych i cztery grosze) z tytułu osiągnięcia przychodu bez względu na jego wysokość. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podniósł, iż emerytura powiększona o rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy przysługuje wyłącznie świadczeniobiorcom, którzy nie osiągnęli przychodu. Organ rentowy podniósł, iż ubezpieczony od dnia 01 lipca 2013 r. jest uprawniony do świadczeń pozostających w zbiegu, tj. do emerytury i renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Natomiast w miesiącach 08 września 2013 r. i 06 października 2013 r. osiągnął przychód z tytułu umowy zlecenia z Polskiego Związku (...). Powyższe powoduje, iż w tym okresie na podstawie art. 26 ust. 3 ustawy z dnia 30 października 2002 r.

o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U.2009.167.1322 j.t.) wnioskodawcy nie przysługiwało prawo do pobierania świadczeń w zbiegu, lecz jedno świadczenie – wybrane lub wyższe. Zgodnie zatem z art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 j.t.) pobrana przez skarżącego renta z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od dnia 01 września do 31 października 2013 r. w łącznej kwocie 2531,04 zł. jest świadczeniem nienależnie pobranym i podlega zwrotowi. Ponadto organ rentowy wskazał, iż w każdej decyzji jaką

organ rentowy wydaje jest pouczenie, iż emeryt ma obowiązek poinformować organ rentowy o osiągnięciu przychodu bez względu na rodzaj pobieranego świadczenia. Natomiast w decyzji z dnia 09 września 2013 r. pouczenie o skutkach osiągniętego przychodu znajdowało się zarówno w treści decyzji jak i w pouczeniu, analogiczne pouczenia znajdowały się także we wcześniejszych decyzjach waloryzacyjnych dotyczących renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. A zatem wnioskodawca na długo przed otrzymaniem decyzji z dnia 09 września 2013 r. był pouczony o skutkach osiągnięcia przychodu w przypadku jednoczesnego pobierania świadczeń w zbiegu. Ponadto skarżący po otrzymaniu wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia za wrzesień 2013 r. miał możliwość zapoznania się z treścią decyzji z dnia 09 września 2013 r. i poinformowania organu rentowego o osiągnięciu przychodu przed datą otrzymania świadczeń w zbiegu za wrzesień.

dowód: t. IV akt ZUS – decyzja ZUS z dnia 06 maja 2014 r., k.38.

W 2013r. B. M. osiągnął przychód w łącznej wysokości 320,80 zł z tytułu umowy zlecenia zawartej z Polskim Związkiem (...) Okręg L. .

Na łączny przychód składały się wypłaty : w dniu 21 kwietnia 2013r. – 64,40 zł ; w dniu 22 czerwca 2013r. – 127,60 zł ; w dniu 08 września 2013r. – 64.40 zł i w dniu 6 października 2013r. – 64,4- zł

dowód : tom IV- akt ubezpieczeniowych – pismo (...) Okręg L. z dnia 10.03.2014 r. k. 34)

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie było niezasadne.

Zgodnie z treścią art. 138 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2013.1440 j.t.) osoba, która nienależnie

pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu. Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu ust. 1 uważa się:

- 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania;
- 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie fałszywych zeznań lub dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzenia w błąd przez osobę pobierającą świadczenia.

Na podstawie art. 26 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U.2009.167.1322 j.t.)

osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury na podstawie odrębnych przepisów wypłaca się, zależnie od jej wyboru:

- 1) przysługującą rentę powiększoną o połowę emerytury albo
- 2) emeryturę powiększoną o połowę renty.

Przepisu ust. 1 nie stosuje się, jeżeli osoba uprawniona osiąga przychód powodujący zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości określony w ustawie o emeryturach i rentach z FUS, niezależnie od wysokości tego przychodu – art. 26 ust. 3 w/w ustawy. Zgodnie z art. 104 ust. 2 ustawy emerytalnej za działalność podlegającą obowiązkowi ubezpieczenia społecznego z której przychód powoduje zawieszenie prawa do świadczeń lub zmniejszenie ich wysokości, uważa się zatrudnienie, służbę lub inną pracę zarobkową albo prowadzenie pozarolniczej

działalności. Pod pojęciem innej pracy zarobkowej należy rozumieć m.in. przychody z umów cywilnoprawnych (zlecenia, agencyjnej i innych o świadczenie usług).

Zatem w przypadku osiągnięcia przychodu, o którym mowa w art. 104 ustawy emerytalnej, bez względu na jego wysokość, regulacja art. 26 ust. 1 ustawy wypadkowej zostanie wyłączona (art. 26 ust. 3 ustawy wypadkowej). Oznacza to, że osobie uprawnionej do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury, osiągającej jakikolwiek przychód w rozumieniu art. 104 ustawy, będzie wypłacana albo renta, albo emerytura (w zależności od wysokości lub wyboru) – por. Marcin Bartnicki, komentarz do art. 96 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Na gruncie niniejszej sprawy sporną kwestią wymagającą rozstrzygnięcia Sądu było ustalenie czy po stronie wnioskodawcy istnieje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń w postaci renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od dnia 01 września do 31 października 2013 r. w łącznej kwocie 2531,04 zł. Organ rentowy twierdził, że świadczenia są nienależnie pobrane, bowiem wnioskodawca pomimo pouczeń o skutkach osiągania przychodu w przypadku jednoczesnego pobierania świadczeń w zbiegu nie powiadomił organu rentowego o osiągnięciu przychodu. Natomiast wnioskodawca podnosił, iż nie został należyście pouczony o skutkach osiągnięcia przychodu co powoduje, iż świadczenia pobrane za wrzesień i październik 2013 r. nie miały charakteru nienależnego, a informację o zasadach wypłacania świadczeń uzyskał dopiero gdy otrzymał decyzję nadpłatową.

Dla rozstrzygnięcia powyższej kwestii należy wskazać, iż na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych definicja świadczenia nienależnie pobranego, wyrażona w art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej łączy w sobie zarówno elementy „świadczenia nienależnego” (obiektywnie, np. wypłaconego bez podstawy prawnej), ale także „nienależnie pobranego”, a więc pobranego przez osobę, której można przypisać określone cechy dotyczące stanu świadomości (woli) lub określonego działania (zaniechania). Nienależnie pobrane świadczenie w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 u.e.r.f.u.s., to świadczenie wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części (świadczenie nienależne, nieprzysługujące) na skutek okoliczności leżących po stronie ubezpieczonego. Zatem dla oceny obowiązku zwrotu przez ubezpieczonego świadczeń nienależnie pobranych decydujące znaczenie ma ocena stanu jego świadomości co do zasadności pobierania świadczenia, w tym w szczególności jego zamiar - działanie w złej wierze, z premedytacją, zła wola. Wypłacenie świadczenia w sposób, na który nie miała wpływu wina świadczeniobiorcy, nie uzasadnia powstania po stronie osoby ubezpieczonego obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia. W konsekwencji zasadnym jest wniosek, że jeżeli wypłata świadczenia nastąpiła z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego to niezasadne jest przyjęcie, że doszło do pobrania nienależnego świadczenia. Inaczej mówiąc, nie można przyjąć, aby doszło do nienależnego pobrania świadczenia, jeżeli jego wypłata (mimo zaistnienia wskazanych okoliczności) nastąpiła z przyczyn niezależnych od ubezpieczonego. Mogą to być zarówno przyczyny leżące po stronie organu rentowego (błąd), ale także okoliczności niezależne od organu (np. wniosek komornika, zaświadczenie pracodawcy; por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 5 lutego 2014 r., III AUa 1061/13, Lex nr 1425508; wyrok

Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2007 r., I UK 90/07, Lex nr 454781).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy Sąd zważył, iż w okresie od 01 września do 31 października 2013 r. wnioskodawcy nie przysługiwało prawo do pobierania świadczeń w zbiegu, ponieważ osiągał w tym czasie przychód z tytułu wykonywania umowy zlecenia, przysługiwało mu prawo do jednego świadczenia wybranego lub wyższego. Wbrew twierdzeniom wnioskodawcy został w sposób prawidłowy pouczony o skutkach osiągania przychodu w razie zbiegu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z ubezpieczenia wypadkowego oraz do emerytury. Słusznie organ rentowy wskazał, iż już w decyzjach waloryzacyjnych dotyczących renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 09 marca 2009 r., 08 marca 2010 r. i 04 marca 2011 r. zamieszczone jest w części II i III. pkt 4 pouczenie z którego jednoznacznie wynika obowiązek wnioskodawcy uprawnionego do pobierania dwóch świadczeń informowania o osiągniętym przychodzie. Takie pouczenie znajduje się w każdej decyzji wydawanej przez organ rentowy, znajdowało się także w decyzji z dnia 25 lipca 1994 r. przyznającej skarżącemu prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Oświadczenie wnioskodawcy,

iż nie czytał pouczeń, bowiem nie pobierał emerytury nie zasługuje na uwzględnienie chociażby z powodu, iż jako osoba uprawniona do pobierania renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy - osiągając dochód z jakiegokolwiek tytułu ma obowiązek rozliczyć się z tego dochodu za dany rok rozliczeniowy. Gdyby zatem wnioskodawca wywiązał się z tego obowiązku o którym był pouczony we wszystkich decyzjach rentowych, organ rentowy dokonałby prawidłowego rozliczenia świadczenia. Zaznajamianie się z pouczeniem, zawierającym prawa i obowiązki strony jest wręcz jej obowiązkiem.

Sąd podziela stanowisko organu rentowego, iż w czasie pomiędzy otrzymaniem wynagrodzenia z tytułu umowy zlecenia w dniu 08 września 2013 r. a doręczeniem decyzji z dnia 09 września 2013 r. o przyznaniu emerytury w dniu 15 września 2013 r. wnioskodawca mógł poinformować organ rentowy o osiągniętym przychodzie z Polskiego Związku (...) zanim świadczenie za wrzesień zostało przekazane do wypłaty. W decyzji z dnia 09 września 2013 r. już w treści decyzji znalazła się informacja, iż przyznana emerytura wypłacana będzie w zbiegu z rentą z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy tylko tym świadczeniobiorcom, którzy nie osiągnęli przychodu – bez względu na jego wysokość, precyzując w pouczeniu, iż w przypadku osiągnięcia przychodu przysługuje jedno wybrane świadczenie. Zasadnym jest zatem wniosek, iż skarżący w okresie od 01 września do 31 października 2013 r. osiągając przychód z tytułu umowy zlecenia pobrał świadczenie pozostające w zbiegu mając informację o tym, iż w takim przypadku powyższe świadczenie mu nie przysługuje, a ma prawo jedynie do jednego świadczenia- wybranego lub wyższego. Tym samym sąd uznał, że spełnione zostały przesłanki do uznania pobranej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy za okres od dnia 01 września do 31 października 2013 r. -w łącznej kwocie 2531,04 zł - jako świadczenia nienależnie pobranego w rozumieniu art. 138 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS i jest obowiązany do jego zwrotu.

Sąd pominął dowód z przesłuchania wnioskodawcy, albowiem okoliczności sprawy zdaniem Sądu nie budzą wątpliwości.

W konsekwencji, Sąd na podstawie art. 477 § 1 kodeksu postępowania cywilnego oddalił odwołanie B. M. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 06 maja 2014r., znak (...).